

Bandera

...AL VENT DEXFEM-LA EN SENYAL DE LLIBERTAT!

ANY II

Coll-Blanc, 23 d'abril de 1931

N.º 10

PARAULES DEL MOMENT

PRIMAVERA

Any de neu, any de Déu.
Com més cru hagi estat l'hivern,
més esplendorosa serà la primavera.

Nicolau d'Oliver

Darrera un hivern de més de dos segles, la primavera sembla despuntar en galana florida damunt la terra catalana.

La proclamació de l'Estat Català com a part integrant de la Federació de les Repúbliques d'Ibèria, és un dels aconteixements més grans que registrarà la Història de Catalunya.

Sobretot, tenint en compte que l'Estat Català no ha estat proclamat com a conseqüència de la implantació de la República Federal a Espanya, sinó que ha estat fruit del cop d'audàcia, de l'acte heroic de Francesc Macià, el català exiliat, empresonat, condemnat pels enemics de Catalunya i viltingut pels propis catalans que l'han titllat d'ihús, d'esbojarrat, de tenir un concepte infantil de la política.

Només cal girar la vista enrera una setmana abans del 14 d'abril, setmana de febrós activitat electoral.

Columnes senceres de diari posades al servei de la insídia i de la calúnnia contra el qui havia d'assolir una majoria fantàstica a les eleccions, i dos dies després, en proclamar l'Estat Català, reorroraria a Catalunya les llibertats que li foren malpreses.

Avui, sortosament, totes les mesquineses personals i de partit han desaparegut, i hem vist confondre's en una sola abraçada els homes de les més diverses tendències, agermanats sota els plecs de la bandera de Catalunya.

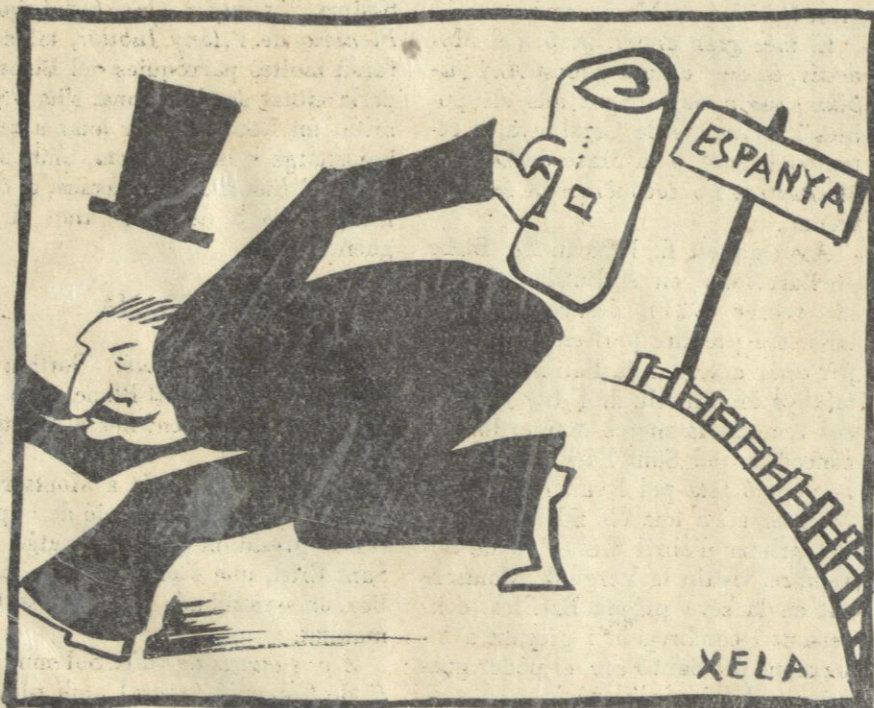
Heu-vos ací un altre títol de glòria per Francesc Macià. La seva actuació catalanista per damunt de tota altra tendència política, ha fet possible aquesta Unió Sagrada, que no dubtem serà una de les forces més potents que trobarà en son camí la resistència que qualsevol força centralitzadora volgués oposar a l'anhel dels catalans de tenir llur Pàtria lliure.

La República ha vingut de la manera més noble que podia venir: ha estat fruit d'unes eleccions en les quals ha estat exposada llealment l'opinió ciutadana.

Tot just som en la naixença del nou règim. Ara cal consolidar-lo. Els homes que tenen encarregada la greu missió de vetllar per la Pàtria en aquests moments tan difícils; han de tenir ben present que no és el mateix governar que predicar en un míting. La seva responsabilitat és, en aquests instants, immensa. I tanta responsabilitat tenen els qui constitueixen el Govern provisional, com els que formen part de qualsevol Ajuntament.

En llurs mans tenen posat el destí de Catalunya i d'Espanya.

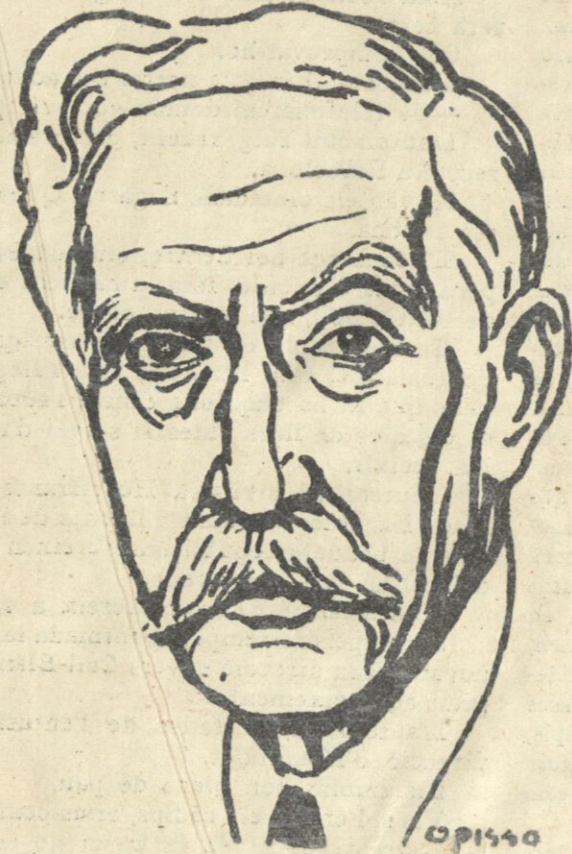
Josep JANES I OLIVE

EL GENERAL BERENGUER HA DESAPAREGUT
(Informació de Premsa)

— Cametes, ajudeu-me!

es posa a les ordres de la Generalitat de Catalunya

FRANCESC MACIÀ
PRIMER CIUTADA DE CATALUNYA

En el món hi ha cent mil passions escampades,
en la llum, en el cel, en el cor de tothom,
aquestes passions de regats
agafen un rostre i tenen un nom,
i tenen un riure, i un plor i un somriure,
i un xiscle i un crit,
i cap punyalada les priva de viure,
i no les fa negres la nit.

I aquí a Catalunya, aquestes febriles frisanes
es deien només: llibertat.

Quatre barres com quatre esperances
d'un color vermellenc ultratjat,
Ultratjat de molts anys, de tants dies!!
pels de fora amb posat de bòtins;
ultratjat per les grans covardies
de tots els de dins!

Però arriba l'estrany espectacle
imprevist, rutilant, violent
en què un home tot sol fa un miracle
i escull el moment.

Es l'instat desitjat de la gràcia,
que una mà de blancò enlluernant
dóna el cop decisiu de l'audàcia
que només és possible en un sant.

Que només és possible en la vida
del que porta a la sang i a l'alè
l'arrogància d'un poble, ferida,
sens perdre la fe.

I aquest home sou vos; n'hi ha molts d'altres

que el gran cop d'audàcia volíem que fos,
i ens mancava la força a nosaltres:

L'heu guanyada en els vostres viatges,
en les cadenes, en els ulls rebels;
d'un sol gest heu venjat els ultratges,
d'un sol crit heu encès els estels!

Perquè sou la sagrada follia
i el cel abrandat, estripat, neguitós
i blau d'una densa blavor d'alegria!
perquè avui Catalunya sou vos!
La d'ahir: sou la pàtria mateixa
amb espines clavades al front,
i sou la d'avui, la que acaba de néixer,
amb ales d'arcàngel volant sobre el món.
Per la pàtria ben lliure, que vos heu creada
amb el gest del miracle al·lucinant,
tots els cors catalans amb la sang aturada
tots s'acoblen al vostre voltant.
La joia més viva en el rostre,
esgarriats, meravellats,
tots som al costat vostre!

Qui se'n recorda dels turments passats?
No ens fa cap por la mort que espia
amb ull covard o amb ull gelós!
Ningú podrà robar-nos l'alegria
perquè creiem en vos.

Josep Maria de SAGARRA

A Felip V

Rei i lladre quinze voltes,
tu que bregues sol-i-vern
flestomant sota les voltes
socorrades de l'infern,
vull cantar-te les absoltes
amb un hinne d'odi etern.

Companys, bevem-hi
tot maleint
a la memòria
de Felip quint.

L'orgull, el crim i la guerra
van trenar la teva sort;
Déu va fer-te amb la mà esquerra
la teva omtra era la mort.
Jo só la vet de la terra
que maleeix ton record.

Só la pàtria malferida,
só l'antiga llibertat,
que retorna a la vida
com un rostre retanyat,

que reneguen, maleïda!
de la baba que has deixat.

De l'infern que amb tu s'esbrava,
si pogués baixà al pregon,
per venjar la pàtria esclava,
per retornar-te l'afront,
faria lletres de lava
per escriure't "lladre", al front.

Si davant de tota Europa,
poguessis tornà a sortir,
amb ton orgull i ta tropa
voldria veure't aquí
per oferir-te ma cosa...
però plena de verí.

Companys, bevem-hi
tot maleint
a la memòria
de Felip quint.

Francisc MATHEU

20 cèntims

EL MITING D'ESQUERRA REPUBLICANA

L'acte de diumenge a l'Espanyol té en la vida política de Catalunya una transcendència extraordinària. En ell hem vist, per fi, incorporar-se als nostres anhels nacionals a la gran massa obrera. Era necessari per al catalanisme i serà més pròfita per al proletariat català aquesta fusió de les dues ideologies tot just establerta.

El catalanisme en el seu naixement polític, era iniciat per pensadors, més tard l'empra també el burges, però mai grates les afirmacions que venen fer-se per a donar-li un caire de dret nacional fins al miting de diumenge no podem efectivament afirmar que les nostres aspiracions nacionals, no son ja patrimoni d'un sector determinat dels catalans, sinó una aspiració unànime de tots els ciutadans de Catalunya.

Per altra part, la incorporació dels obrers catalans en el camp polític, de Catalunya, els representa no solament una dignificació ciutadana, sinó que es posen en una situació justa per l'assonament de les reivindicacions que de dret els pertoca. Cal nomes donar-nos compte que si bé les aspiracions del proletariat espanyol tenen identitat amb les dels catalans, com en tenen també amb els d'arreu del món, la situació d'ells és en cada cas diferent, i observats que els interessos dels obrers de Barcelona, per exemple, no poden ésser defensats pels sectors obrers de la capital d'Espanya, com no serien per ells mateixos.

D'aquest punt, tant interessant tornarem a parlar-ne. De moment, com a catalanistes, felicitem-nos del triomf assolit diumenge a l'Espanyol i que tant de profit té de reportar a la causa de Catalunya.

Enric MASSO

ESTIMACIÓ

RABIOSA

Retallem de *La Vanguardia* del dia 9 de maig de 1924 el discurs que pronuncià el Rei a la Mancomunitat la nit del dia anterior davant dels batlles de tot Catalunya:

"Señores alcaldes de Cataluña: Cá-beme el honor de ver reunidos aquí a los alcaldes de esta región, honor que no tuvo ninguno de mis antepasados porque Cataluña no estuvo nunca tan unida como ahora.

Mi viaje a esta ciudad y el de las Reinas e infantes se ha realizado con todos los requisitos que lo debían hacer digno de vosotros. Además queremos que esta región nos conozca tan cerca como en el resto de España. Queremos que, cuando os digan que Cataluña no está espiritualmente unida al resto de la nación, podáis responder que es mentira. Así lo demuestra esta unión del Rey y de los mil y tantos alcaldes de Cataluña en este momento. (Ovación prolongada y vítores entusiastas.)

Todos estamos unidos por un mismo ideal y todos somos hijos de nuestra amada España.

Algunos historiadores han olvidado la historia de España o la han bastardeado con intención. De otras naciones europeas puede decirse que se formaron por aglomeración de territorios, en la que predominaba el derecho del vencedor sobre el vencido. España es un producto de amor fraternal bajo la égida de la Reina Isabel. Siguió luego la Historia llenando sus páginas gloriosas hasta que hubo un Rey (y esto os lo dice un Borbón) que se llamó Felipe V, y que por la fuerza de las circunstancias se vió obligado a tomar determinadas medidas que, a la postre, estaban inspiradas en el bien de Cataluña. Llegó más tarde Carlos y con las barras rojas y gualdas de Aragón y Cataluña formó la bandera de España...

(Los presentes interrumpen de nuevo al Rey con aplausos y aclamaciones). Y yo os digo: Cuando la unión se hizo por amor y la bandera es de un

Com va ésser proclamada la República a Hospitalet

14 d'abril de 1931.

Són les tres de la tarda.

Arreu es parla, es comenta d'un mateix tema: República-Monarquia; el dilema que tothom confia que serà promptament resolt.

Una espurna ha estat llançada: hom afirma que la República ha estat proclamada a Barcelona.

La nova corre amb rapidesa de centella.

El ciutadà Sagarra, ansiós, febrós, entusiasta, la recull i la porta a l'instant al Centre d'Unió Republicana.

Hom acolleix amb una alegria infinita la nova. Serà cert? No serà cert?

Cal comprovar-ho.

L'automòbil és a la porta. Un advertiment al conserge:

—Us telefonarem donant-vos avís per issar la bandera.

L'automòbil fuig, rabent, darrera un nuvolet de pols. Va en direcció a Barcelona.

Hi van els ciutadans Sagarra, Quevedo, Moreno, Triquell, Alvarez i Bona.

El conserge del Centre, ciutadà Piqueras, està neguitós. No espera l'avís telefònic. Issa la bandera dels tres colors i surt darrera de l'automòbil, que qui sap on és.

Es impossible de traslladar en aquestes notes mal girbades tot l'entusiasme, tota l'emoció, tota l'alegria d'aquell grup de ciutadans que hi ha enquibits dintre l'automòbil i que han vist escolar-se els dies de llurs vides al servei d'un ideal que ara tot just sembla reeixir.

L'automòbil arriba a Hostafrancs. Allí és confirmada la gran nova. Els colors virolats i lluentos de les quatre barres de Catalunya i de la bandera republicana fereixen el misticisme del blau pàl·lid del cel en la tarda serena.

L'entusiasme del poble creix a cada instant.

Sense perdre temps, confirmada la proclamació, l'automòbil pren novament la direcció envers Coll-Blanc. Són avisats els regidors, del gran aconteixement.

L'automòbil, portador de l'entusiasme més intens, emprèn la direcció d'Hospitalet.

Els camins són plens de pau.

Els sol crema els camps, erms com l'ànima de certs ciutadans.

L'aire tranquil de la tarda no és enterbolit per cap "Visca!"

La casa de la ciutat roman en la mateixa actitud de tots els dies. Prompte vibrarà com mai ha vibrat.

Tot és desert.

Cal proclamar la República, cal issar les dues banderes.

La catalana, ja voleja voluptuosament al cim de la façana. On trobar una bandera tricolor?

Ciutadà Sagarra, febrós, famolenc, tot ho regira, tot ho cerca, arreu entafura els dits, i els ulls, i l'ànima. Enlloc no es troba un drap republicà.

Ciutadà Sagarra, en la plenitud d'una desesperació entusiasta, laç de cercar una bandera republicana, vol arribar a una bandera roja.

Les mans serenes d'un altre ciutadà li ho impedeixen.

Un darrera l'altre, tots els retrats i tots els signes de reialesa van a parar a la foguera.

De l'Ajuntament se n'han possessionat els ciutadans de Coll-Blanc.

Fins ara no comença Hospitalet a donar senyals de vida.

El poble envaeix la plaça.

Van arribant regidors, l'un darrera l'altre.

Muntaner, Escudero, Llopart, Martí Feced, Jordà, Moncunill, Frontera...

Tot s'ha succeït amb una rapidesa cinematogràfica. Quinze minuts escassos.

Quan han començat a arribar els regidors, la foguera feia les darrefes convulsions.

Un retrat d'Alfons Borbó—en aquells instants encara era rei d'un tros d'Espanya—feia ganyotes mentre les flamerades se l'engolien amb una rapidesa de llamp.

Hom ha procedit a nomenar el *Comitè Revolucionari*.

Entretant, el ciutadà Oliveres, que fins ara ha estat batlle de la ciutat, sosté una conferència telefònica amb el governador.

Li exposa la situació. Els revolucionaris s'han apoderat de l'Ajuntament. Què cal fer?

—Detenir-los!—li respon el governador.

—Com, si no hi ha ningú, més que revolucionaris?

solo color, no puede haber divergencias entre pueblos hermanos.

(Se repiten de modo delirante los vivas, hasta el punto de que el Rey no logra continuar su discurso hasta pasados unos minutos.)

Algunos enemigos de Cataluña han podido y piden su separación del resto de España. De todas maneras, cuando os digan que vuestro Rey no os ama, respondedles que es mentira. El Rey de España, el conde de Barcelona, sabe cuál es su obligación y no tiene miedo a nada. Vuestro Rey sabe que tiene el deber de responder con la vida al cariño de todos los españoles.

Como ya hemos indicado, en varios dado entusiasmo de los presentes, que no cesaban de vitorear "al Rey sabio", "al Rey valiente", a España y al príncipe de Asturias. Al terminar, momentos de su vibrante discurso, el Rey fué interrumpido por el desborla ovación se convirtió en clamoreo que duró varios minutos.

Acto seguido comenzó el desfile de los mil ciento y pico de alcaldes y delegados gubernativos de las provincias

catalanas, los cuales pasaban ante el trono haciendo profundas reverencias ante SS. MM. y Altezas.

Muchos de ellos vestían trajes típicos de sus respectivas comarcas y otros ostentaban diversas insignias propias del cargo o lazos en la solapa con los colores nacionales.

Los delegados gubernativos vestían el uniforme propio de su graduación en el Ejército, de media gala.

El desfile terminó después de las seis."

VIDA RELIGIOSA

Amb motiu d'escaure's en el present any de 1931, el *Novè Centenari* de la fundació del Monestir de Montserrat pel gran Abat Oliveres, i el *Cinquantenari* de la Proclamació de la Mare de Déu de Montserrat Patrona de Catalunya de la Coronació de la Santa Imatge de l'Erecció del Temple en Basílica, s'obre un cicle extraordinari de festes, que durant tot

—Faci el que cregui oportú.

—Lliuraré el càrrec.

Efectivament. Amb tota solemnitat lliura la vara al ciutadà Muntaner, president del Comitè Revolucionari suara constituït.

Tot el poble s'ha aplegat a la plaça de l'Ajuntament, sota l'ombra voleiadissa de les dues banderes que avui són germanes, no per imposició, sinó per amor.

I és iniciada la processó interminable de "Visques!"

Des del balcó envien, encomanen el seu entusiasme al poble amb parlaments abrondats, els ciutadans Muntaner, Domingo, Sagarra, Escudero, Frontera...

—Visca Catalunya! Visca la República!

Un capità, delegat del coronel de la Remunta, es posa a les ordres del Comitè i demana una bandera tricolor per ésser issada a l'edifici.

En manifestació s'adreça el poble a la Remunta, i allí, abans d'obrir les portes, el coronel parla a la multitud compacta i vibrant:

—Ordre, ordre i ordre!

Aquestes tres paraules resumeixen el seu parlament.

Ha demanat, també, que la guàrdia permanent del Comitè impedeixi l'entrada a l'edifici, del poble. Ell dona la seva paraula d'honor que retirarà tots els quadros i alegories monàrquiques.

Rendeix els seus honors a la bandera, i el poble desfila altra vegada, de retorn a l'Ajuntament.

A la Remunta hi flameja la bandera. Una bandera més, entre tantes, que trenca la monotonía del cel com un xiscl de sang.

La banda de música és arribada i alterna *Els Segadors* i *La Marselesa*.

S'organitzen manifestacions. Tot el poble es llança pels carrers, als crits de "Visca la República!" i "Visca Catalunya!"

La multitud apar una riuada desbordant que envaeix carrers i places.

Entretant, a la Tinència d'Alcaldia de Coll-Blanc hi és issada també la bandera republicana, la del Centre d'U. R., car no n'hi ha d'altra.

Quan en Tano, l'agutzil, s'ha assabentat de la nova, a cuita-còrrents ha despenjat tots els retrats de les parets, els ha mullat amb un bidó de benzina i hi ha pres foc.

Ell, republicà de socarrel, no sap el què li passa.

Contempla amb una satisfacció formidable les flamarades i mastega paraules i més paraules:

—Que no en quedi ni rastre, d'aquests tristos records!

Ara és tot Coll-Blanc el qui es manifesta pels carrers.

La nova s'ha estès instantàniament.

Els manifestants veuran volar les hores clares. I les hores lentes de la nit.

A les cinc de la matinada, quan l'alba apunta, es posaran al llit els ciutadans i els estels.

15 d'abril de 1931.

Festa Nacional.

A mig matí començaran a reorganitzar-se els manifestants.

Grups i més grups presidits per banderes catalanes i republicanes, amb retrats dels màrtirs de Jaca i del President Macià i pancartes amb visques de tota mena.

Només un estol d'infants, en ingènua manifestació, porten un "Mori!" a la pancarta llur: *Morin els matarrucs!*

I caminen acompassadament, amb uns sabres de canya a l'espatlla i un capell de paper, i acompassadament van cantant la tonada enfadosa:

Visca Macià!

Mori Cambó!

El repòrter demana perdó al lector amic, si aquest no ha trobat en les anteriors línies, traçades apressadament, tota la sang i el nervi que calia per traslladar a les quartilles aquelles hores històriques. El repòrter no les visqué.

El repòrter, mentre el poble d'Hospitalet vibrava d'emoció i proclamava la República al nostre Ajuntament, sentia esgarriances a la sang i li rodolaven dues llàgrimes ardents galtes avall en oír la veu de l'Avi Macià, el deslliurador de Catalunya, des del balcó del Palau de la Generalitat...

Zoilo PETIT

el curs de l'any tindran lloc en la gran Basílica de Montserrat.

El més gran anhel, però, del Monestir, és que, durant aquest *Any Jubilar*, vagin oficialment tots els pobles i estaments de Catalunya, a retre homenatge a la Mare de Déu de Montserrat i a reconèixer el seu Patronat.

Amb aquest fi, l'Excm. Sr. Bisbe de Barcelona, en el Butlletí Oficial (28 febrer 1931), després d'exhortar-nos a prendre part en Romiatges per anar a visitar la Patrona de Catalunya amb motiu de l'*Any Jubilar*, ens recorda la mercè extraordinària concedida pel Sant Pare Pius XI, a la petició feta pel Rvm. P. Abat de Montserrat, a tots els fidels que des del primer d'abril fins el 30 de novembre, visitin la Verge de Montserrat en la seva pròpia Basílica, confessant i combregant i pregant a intencions del Sant Pare, el poder guanyar *Indulgència Plenària*.

Tenint en compte, doncs, totes aquestes raons tan principals, perquè els fidels de la nostra Parròquia de Coll-Blanc puguin pujar a Montser-

rat a fer una visita a la Verge Santíssima i guanyar la *Indulgència Plenària* de l'*Any Jubilar*, tal com faran moltes parròquies del Bisbat i de la ciutat de Barcelona, s'ha organitzat un Romiatge per anar a retre homenatge a la *Moreneta*, amb permís de l'Autoritat eclesiàstica, el diumenge, dia 3 de maig, amb el següent

PROGRAMA

A les cinc del matí: Sortida de la Parròquia de Coll-Blanc, amb automòbils directament fins a Montserrat.

A les set: Arribada a Montserrat, i seguidament organització de la processó, presidida per la Imatge del Sant Crist, que s'adreçarà a la Basílica, on serà rebuda per la Rvda. Comunitat.

A dos quarts de vuit: Solemne ofici de Comunió general amb plàtica, cantant-se la missa "Fons Bonitatis" amb cooperació d'altres romeus i alternant amb el cor de l'Escolania de la Basílica.

EL DARRER BORBÓ NIT DE SANT JORDI

Aquella dinastia nefasta que caigué com una plaga damunt d'Espanya i, sobretot, damunt de Catalunya, ha estat definitivament allunyada de nosaltres.

La peste borbònica inaugurada per Felip V ha estat expulsada d'un cop de peu decisiu en la persona—persona?—d'Alfons XIII.

De-fi-ni-ti-va-ment! Sí, definitivament! No us feu il·lusions, els tristos monàrquics de convicció que encara resten. No fruïu amb el desig de venjança pels actes de menyspreu i les manifestacions de fàstic que us han estat adreçades, monàrquics de professió. Imbecilitat personificada. Homes sense ideal, que cerqueu en els centres putrefactes d'U. M. o U. P., és igual, un mitjà de llument personal.

L'últim Borbó se n'ha anat—és a dir: l'hem tret—. I abans d'anar-se—de fugir—ha ratificat totes les seves característiques tristament celebrades: la poca—gens—honrabilitat, la desllealtat, l'egoisme.

Ha fugit sol, xòfer del propi automòbil, terres enllà. Excitat, rabiós, com pertoca a un Borbó. Qualsevol altre rei no hauria deixat que les coses haguessin arribat a un tal extrem. Alfons XIII, sí. En quina preocupació el tenen els interessos d'Espanya? Ell per damunt de tot! Espanya? I què se li'n dona d'Espanya a un Borbó!

—Jo sóc el Rei!
Rei de qui? Dels espanyols? No! Rei dels qui de la monarquia viuen? Sí! I amb prou feines, encara. Rei dels qui per la monarquia moren? No!

Madrid-Cartagena-París.
El manifest ridícul. No és propi d'un ex-rei d'Espanya. És més aviat propi d'un rei de copes.

Es a dir: d'un rei amb capa i espasa i punyals i clavells.
Pura chuleria.
—No he abdicat. Me n'he anat per evitar vessament de sang.
—De quina sang?
—De la meua.

No ho diu, però se li endevina la resposta.

Borbó!
Fins el nom és estúpid.
Pel juny...
Il·lusió.
El poble tornarà a ésser en ell i amb ell i Alfons XIII tornarà a ésser rei d'Espanya.
Il·lusió. Desvari.
Pel juny... la falç al puny. Que s'atenci!
El poble ha comès una injustícia amb ell.

Tant com li plavia *La Santa Espina!*
Tant de greu com li sabia que en l'Exposició de Barcelona hi figuresin totes les banderes, a excepció de la catalana!
Pobret!

Tant com estimava els catalans! Veritat, senyor Borbó?
En diverses i nombroses ocasions va palesar-nos el seu amor per les nostres coses.

Bandejà la nostra llengua i la nostra parla.
Ens amordassà.
Condemnà els nostres homes representatius.
Es felicità d'ésser successor de Felip V.

—Perros catalanes!
I això ens ho deia el "Gutiérrez", l'"Africà", el "Golfo de Madrid".
Ja ha fugit.
No ha signat cap document ni ha jurat l'abdicació.

I se n'alaba.
Fa com els gossos peteners, que només lladren quan són lluny.
Ell està en territori segur i s'atreveix.

Però, quin valor podia tenir—cas d'haver jurat l'abdicació— el jurament i la signatura d'un home—un home?—que ha jurat respectar una Constitució que és el pacte entre el rei i el poble, i sense respectar el jurament—perjur!—trenca la Constitució?

Era un rei catòlic!
Però no sabia el segon ni el vuitè Manaments de la Llei de Déu.

Salvador SERAROLS

Una pluja d'abril ha obert les roses i la lluna camina pel jardí;
al cel més tendre que les flors descloses hi ha un tremolor d'estels i serení.

L'hora és tranquil·la, fonda, ampla i calmosa, passen uns núvols de flonja blancor, passen com una nau silenciosa i es perden cel endins sense remor.

Un aire fresc com un alè de rosa, que se'n detura un xic a cada pols, sota la pell de mica en mica ens posa un xic de fred d'abril, d'aquell tan dolç.

No dorm tot en la nit, algú vigila: dalt a la cambra del castell veí hi ha un llumet que titilla, talment la tremolor d'una pupilla que no es pot adormir.

Hi ha un fill i un pare que, en llevant la taula, cada any, aquesta nit, no es saben dir paraula i amb gran tristesa es miren fit a fit.

Que aquell cel tan obert a la bonança i aquell corre-hi dels núvols sense fi els diu al cor: —Quina és vostra esperança? Vau néixre esclaus, i esclaus heu de morir!

Cada any que passa, amb la finestra oberta, i amb els cabells al vent, esperen mitja nit, per si els desperta el cavall de Sant Jordi furiat que renilli i els dongui el crit d'alerta.

Que es diu que l'home que ha sentida la veu d'aquell cavall, té l'ànima salvada i redimida i no se'l pot fé esclau, ni a cops de mall.

—Pare, qui és aquesta veu que canta?
—Es ta mare que breça el teu germà.
—Si ens adormiu amb tan dolça complanta, com voleu que ens desperti demà el renill del cavall que ens espanta i se'n ha d'emportat?

—Adéussiau! No el sentiu com renilla núvols enfora i enllà del cel blau?
—Calma, fill meu, és un núvol que brilla, que no sigui el cavall del Comte Arnau!

—No és el Comte l'Arnau que se m'emporta, que és de Sant Jordi el corsé esfereït; si no heu sentit aquesta veu tan forta, ai, pare, és que teniu l'ànima morta i ja sou carn d'esclau sense esperit!

Ventura GASSOL

La lliçó de la dictadura

(Del llibre d'aquest títol recentment publicat)

Davant les despulles, tèbies encara, de Primo de Rivera, s'han produït reaccions diverses. Unes eren ben previstes. La de l'adversari que ret les armes davant l'enemic caigut, epíleg cavalleresco-sentimental, que s'adiu molt amb la mena de farsa de capa i espasa que ha estat la dictadura. I també la de l'accionista del règim vençut, que fent del mort una bandera, vol aplegar entorn dels partidaris dispersos i assajar una nova escomesa. I encara la del governamental de tots els governs, que després d'haver estat un acòlit interessadament fidel del dictador, ara, per tal de fer-se'n oblidar dels incautes, renega d'ell i de la seva obra tres vegades cada dia. Tot això ho preveïem.

El que no preveïem, malgrat dels antecedents, és la posició cínica dels que, havent creat i mantingut la dictadura en profit propi, després d'haver-se'n desempallegat, també en profit propi, quan la mort ha clos

els llavis del dictador, volen presentar-se com les seves víctimes i desviar totes les responsabilitats damunt el caigut. Per sort, no tothom està colpit d'amnèsia, i l'opinió no permetrà que carreguin el mort al mort.

Tothom sap, i caldrà repetir-ho perquè ningú no ho oblidí, que Primo de Rivera no era més que un instrument. Prengué la dictadura, no per propi impuls, sinó sollicitat, i no per a salvar-se ell, sinó per a salvar uns altres. Calia evitar que les Corts discutissin l'expedient Picaso: les Corts foren dissoltes (aviat farà set anys que no n'hi ha) i un incendi "providencial" destruï la paperassa. En aquell afer, però, el dictador no hi estava encartat. No era l'interès propi, sinó d'altres i de molt alts, que el menava.

I pel que fa a Catalunya, tots sabem el niu de l'hostilitat on era. I on és. No ens enganyaran paraules falses ni promences falagueres. Adhuc si res de positiu en venia, tot i prenent-ho a compte, no ho vescanviariem ni per l'adhesió ni per l'oblit.

El fet que Primo de Rivera hagi mort no justificaria pas que el declaréssim net de culpa; encara menys, però, no justifica que totes les culpes hagin de centrar-se damunt d'ell. No volem ni pietat ni venjança: volem només justícia.

Si alguna cosa ha passat en aquests darrers anys és d'haver-se produït una consciència pública, que ja no permetrà de jugar impúnement amb el poble i amb els homes. Ja tothom n'està cansat d'aquest joc de fer i desfer, de presentar-se com a mics aquells que poques setmanes enrera actuaven d'enemics irreconciliables. Ja tothom sap que tot això té per fi únic defensar uns "interessos" que només "interessen" a aquells mateixos que els encarnen. Ja n'hi ha prou!

No som pas dels que davant l'adversari mort canten insincerament les seves lloances. Quan els morts segueixen manant, cal parlar dels morts. El que no admetem, però, és que els morts, com els absents, sempre tinguin tota la culpa. Primo de Rivera, més que dictador, fou l'instrument de la dictadura. No l'hem volent pas absoldre. Ni ell ni cap dels altres instruments. Declarem, però, que ni el temps ni cap altra cosa no pot fer-nos oblidar els responsables majors de la dictadura, aquells que, si restessin impunitos, una altra vegada que convingués a llurs interessos, ens en servirien una altra de molt més aspra encara.

P. de la SAL

LI. NICOLAU D'OLWER.

A LA FRESCA

El nou diàleg dels estúpids

—Caram, senyora Isabel! Vistè per aquí? Quant de temps sense veure-la! Què tal? Com estan?

—Sí, miri, ja ho pot veure, senyora Filomena. Anem fent; i vostès?

—Nosaltres bé, gràcies a Déu. El meu marit té una certa ronquera, però confio que no serà res. Un tip de cridar, sap?

—Ah, sí?
—Sí, el dimecres passat. Amb allò de la proclamació de la República.

A les deu: Anada a la Cova de la Mare de Déu, cantant-se el Rosari durant el camí.

Tarda. A les cinc: Visita a la Verge en el seu propi Cambril, per guanyar la Indulgència Plenària concedida amb motiu de l'Any Jubilar.

A dos quarts de sis: Solemne Viatge de la Mare de Déu, portant-se la Imatge del Sant Crist, per les estacions de la muntanya.

A les vuit: Sortida de Montserrat, per arribar a les deu a Coll-Blanc. Preu del viatge: 10 pessetes.

Notes: 1.ª Les subscripcions han de fer-se en el despatx parroquial, abonant l'import en fer la subscripció.

2.ª Les contrassenyes van marcades amb el número i seient de l'automòbil que ha d'ocupar cadascú en fer el viatge.

3.ª Es obligació de tothom assistir als actes del Romiatge.

4.ª La subscripció quedarà tancada el diumenge abans del Romiatge, dia 26 d'abril.

va anar en una manifestació, junt amb una colla de veïns i de tant de cridar visques, va agafar una irritació a la gorja que va estar uns dies sense poder parlar. És comprensible, sap? La nena també hi anava, i l'he tinguda tres dies al llit, amb angines. Es veu que un aire la va prendre.

—I ara ja està millor?
—Sí, ja ho crec, molt millorada. La meua filla! Com que la portaven dalt del camió, com un monument! Vostè no ho sap, senyora Isabel, però si l'hagués vista! Figuri's que la van vestir de República...

—Ai, ai, que hi havia una rua, per disfressar-la?

—Deixi'm dir. Era de la mateixa alegria, comprèn? Li vàreig fer una gorra frígia aprofitant una barretina que tenia a casa, i li vaig posar aquell vestit de seda blanca tan bufó.

—Aquell que va estrenar quan va ofrenar el ram de flors a en Primo de Rivera el dia que va venir a Hospitalet?

—Justa! Però no ho digui gaire fort... comprèn? Sí, doncs, com deïem, vàreig abillar-la amb aquell vestit de seda blanca i amb dues bandes enllaçades i creuades de la bandera republicana i la catalana, i, per calçat, unes sandàlies com les de les nenes quan fan la primera comunió.

—I quina edat té, ara, la seva nena?

—La meua nena? Dinou anys fets. Però, deixi'm acabar; ja veurà que quan la teníem tota arreglada, ens vàrem donar compte que li manca ven les balances...

—No digui això, senyora Filomena! És una heretgia!

—Ai, ai, i que no n'hi ha, d'àngels republicans?

—Bé, però...

—I deixem-ho estar! Figuri's també, que tot un estol de quitxalla els va seguir al darrera durant tot el temps que van voltar per la Rambla, cridant:

Visca en Macià!

Mori en Cambó!

que diu que feia un efecte més bonic!

Van arribar a casa a la matinada completament esgotats, però amb molta alegria. Imagini's l'emoció! Estaven tan alegres, que si no els arribava a obrir la porta tot just vaig sentir que entraven a l'escala, potser haurien passat de llarg!

—Però... és que el seu marit és republicà?

—Es clar, santa cristiana. Que vol dir, potser, que vostè no ho és?

—Es que m'estranya, comprèn? Com que abans vostè, i ell, i la seva nena eren de la Unió Patriòtica!

—No cridi massa... Eren les circumstàncies, sap? Precisament la meua família té tota una història republicana. El meu avi era... ara no recordo què, i el meu pare era si fa no fa com el meu avi; i el meu marit... sí, miri, al meu marit quan ens vàrem casar li van regalar un disc de *La Marsellesa* per la gramola. Compti, doncs, si n'és, de republicà.

—Bé, senyora Filomena, això del disc no vol dir pas res, i ja és un argument gastat. Vostè creu, per ventura, que les idees de les persones estan reflectides en els discos de la pròpia gramola? Així, potser, per confirmar el seu catolicisme, en dirà que té un disc de l'*Ave Maria*, de Gounod?

—Vostè m'ofèn, senyora Isabel.

EL CINEMA

S'està treballant activament amb el fi que en aquest mes d'abril resti del tot enllestit el "Teatre Cinema Alhambra", del carrer del Llobregat. La funció inaugural serà a base de la presentació d'una formidable Companyia de sarsuela amb una nodrida orquestra.

Per aquest teatre hi desfilaran les millors companyies catalanes i espa-

nyoles, entre elles les d'Enric Borràs, Francesc Morano i Ricard Calvo.

S'hi estrenaran les millors pel·lícules sonores que es vagin presentant a Barcelona i hi seran reprissades: "La parada de l'amor", "El preu d'un petó", "Lladre d'Amor", "Casarràbies", "Del mateix fang", "Quatre d'Infanteria", "Res de nou a l'Oest", "El Presidi", etc.

Les màquines de projecció de pel·lícules seran de la mateixa marca que les que hi ha instal·lades en el

"Coliseum" de Barcelona, essent les del "Cinema Alhambra" el darrer model fabricat de la marca al·ludida.

L'equip sonor serà d'una perfecció tant extraordinària que ha estat unànimement reconegut que es tracta de la darrera paraula de la indústria alemanya.

En resum: Els cinemes que s'instal·lin a Coll-Blanc podran, si volen, igualar a l'"Alhambra" en la perfecció, el modernisme del aparells, però superar-los, no.

Els diumenges al matí s'hi donaran espectacles de boxa.

També —i cal aplaudir-ho— una excellent companyia local hi donarà representacions de *Teatre Selecte*. La direcció d'aquests espectacles serà a càrrec de persona d'indiscutible solvència en la matèria.

Si el senyor Fosch i la senyora Estruch, propietaris i empresaris del Cinema, porten a terme el programa traçat, preveiem per l'"Alhambra", un èxit vertaderament excepcional.

RUEDA S'HA CENTRAT

Gairebé ja era hora. El doctor Armengol —quin?— ho diu en el pròleg que ha escrit per *Economia y Democracia*, la conferència donada pel senyor Rueda i publicada bajo los auspicios del Centro Democrático Federal de Hospitalet:

"Rueda se ha centrado: Ni en el rojo grana ni en el rosa pálido".

Bé, vaja, s'ha posat en el color de goç com fuig!

Redacció i Administració:
COLL-BLANC, 47 - HOSPITALET

GUIA DEL CIUTADA

Les millors marques, les millors indústries, els millors establiments anuncien en aquesta GUIA

BANDERA recomana als seus lectors les cases que hi anuncien

Alerta, veïns!!!

El Celler dels Collifers de Mariorell

es la casa que ven el vi més dolent de la barriada

I si no ho creieu, fas-teu-lo i restareu convençuts del que diem

Àbrics fets

Sastreria L'ART

Sans, 59

Şabó EL SANITARI TENROJ guaireix i evita les malalties de la pell.

Reparació i Instal·lació de Llum, Força i Timbres :-: Especialitat en Radiotelefonía :-: Abonament de :-: motors, a preus mòdics :-:

DANIEL BONA

Electricista
Aliança, 27 La Torrassa

Per encàrrecs:
Comte de l'Asalt, 48 (Quiosc)
BARCELONA

MATALASSERIA DE Miquel Roger

Venda de Llanses - Borres - Fulles de suro i Miraguano
Especialitat amb matalassos de luxe
Es passen llanses per la màquina

Departament especial per al rentatge i desinfecció - Es fan edredons i es refan matalassos a domicili

Pujós, núm. 82 Coll-Blanc

GORRISTERIA "La Ideal"

Josep M.ª Bassas

Corres de totes menes i a preus mòdics
Especialitat en les d'uniforme

Plaça Espanyola, 15. :-: Coll-Blanc (Hospitalet)

Obradors de fusteria per tota mena de construccions

J. PONS

Coll-Blanc, 7
TELÉFON 31893
COLL-BLANC

Fusteria Mecànica DE Ignasi Benavent

Romanins, 4 - COLL-BLANC

MAGATZEMS La Saldadora

Progrés, 43. - Coll-Blanc

Sastreria. - Robes fetes. - Gèneres de punt. - Camiseria. - Gorristeria i Perfumeria

PREUS SENSE COMPETENCIA

Central: Pl. Marçall, 37 i Parets, 2
HOSPITALET

FARMACIA ESTEVE

Centre d'específics, Ortopèdia
Herboristeria :-: Despatx i servei bo amb tota pulcritud i economia.

Romanins, 80-Hospitalet - (La Torrassa)

TONICINA-KLERMAN
TONIC - APERITIU - RECONSTITUENT

Amb les convalescències gripals no té substituït. Augmenta la gana i facilita la digestió. Venda: Romanins 80 i centres d'específics.

Calçats 'L'Exposició'

Tingueu present aquest nom

Passatge Costa, 8

No oblideu aquesta adreça

Es ací on trobareu els millors calçats

Lloguer de Auto-Cars

Expressos per a excursions col·lectives D'inmillorables condicions per a poder admirar amb tota mena de comoditats les bel·leses de la natura

Contractes i informacions per a tota mena d'excursions

OLIVERAS, S. A.--Prat de la Riba, 306
Teléfono 82 H - Hospitalet

RAMON ACERO.--Casanova, 34
Teléfono 34702 - Barcelona

Gran Turisme

Restauració i reproducció del moble clàssic

Obradors:
Carretera de Coll-Blanc, 31.
(Final tramvies 53 i 55 i autòmibus H. T.)
HOSPITALET

Obradors de fusteria mecànica

(Els més antics de Coll-Blanc)

de

Salvador Vives

successor de Jaume Mayol

Occident, 12. - Teléfono 33,482
COLL-BLANC (HOSPITALET)

Serralleria artística

Especialitat en els treballs del ram de construcció.

Repujats i forja. Tall i soldadura autògena :-:

PERE COMAS

Taller i Despatx: Avda. de Xile, 8 i 10 Coll-Blanc
Sucursal: Progrés, 5, Gràcia - Teléfono 76877

Trajos a mida

Sastreria L'Art

Sans, 59

Per comprar o vendre finques

CENTRE ADMINISTRATIU D'HOSPITALET
Baró de Maldà, 15. - Coll-Blanc, 57

'EL PLATENSE' A. TERRE

RELLOTGES DE TOTES MENES - ARTICLES D'OR I ARGENT - ARCADES I ANELLS - GRAN ASSORTIT EN BISUTERIA - ES FAN I S'ADOBEN JOIES

CARRER DE SANS, 133

OBRADORS GRAFICS FAVENCIA
Carrer de Provença, 140 - Barcelona

La Reforma

Magatzems de compra i venda de desferres d'obres

Grans existències en fustes usades, portes i finestres, taulers, estanteries i demés efectes

Leandre Lucas

Romanins, 56 - Tel. 35452 - Coll-Blanc

Per altes i baixes de Contribució CENTRE ADMINISTRATIU D'HOSPITALET
Baró de Maldà, 15. - Coll-Blanc, 57

Şabó EL SANITARI TENROJ guaireix i evita les malalties de la pell.

OCCIDENT, 14

bet-acil una adreça que pensen tots els bons països, metes, dones es on hi ha instal·lada la confiteria i pastisseria

LA LIONESA

hi trobareu animals, llet, gans, receptes, companyes i lletres

Şabó EL SANITARI TENROJ guaireix i evita les malalties de la pell.

Per tenir les vostres finques ben administrades

CENTRE ADMINISTRATIU D'HOSPITALET
Baró de Maldà, 15. - Coll-Blanc, 57

Şabó EL SANITARI TENROJ guaireix i evita les malalties de la pell.

Per comprar o vendre finques

CENTRE ADMINISTRATIU D'HOSPITALET
Baró de Maldà, 15. - Coll-Blanc, 57

'EL PLATENSE' A. TERRE

RELLOTGES DE TOTES MENES - ARTICLES D'OR I ARGENT - ARCADES I ANELLS - GRAN ASSORTIT EN BISUTERIA - ES FAN I S'ADOBEN JOIES

CARRER DE SANS, 133

OBRADORS GRAFICS FAVENCIA
Carrer de Provença, 140 - Barcelona

S. SOTO MECANICA

COMPOSICION

Aribau, 133 TEL. 76307